

แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อ จัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นแบบดิจิทัล

THE GUIDELINES FOR DEVELOPING THE LEASING PROCESS FROM THE ROYAL THAI TREASURY TO PROVIDE DIGITAL BUSINESS WELFARE BENEFITS

ลิษา สารสมักร^{1,*} และณรงค์ เกียรติคุณวงศ์²

LISA SANSAMARK^{1,*} AND NARONG KIETTIKUNWONG²

^{1,2}วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

^{1,2}Faculty of Local Administration, Khon Kaen University

*Corresponding Author E-mail: lisa.s@kkumail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 29 May 2024, Revised 15 July 2024, Accepted 25 July 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ 2) ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นแบบดิจิทัล 3) เสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นแบบดิจิทัล ใช้วิธีการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการวิจัยเอกสาร กฎหมายหลัก กฎหมายรอง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎ ระเบียบต่าง ๆ และเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะถูกนำไปตรวจสอบแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ (Expert interviews) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแนวทางและให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาปรับปรุงและจัดทำเป็นสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะของงานวิจัย จากผลการศึกษาพบว่า 1) การจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. 2547 ซึ่งได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องประมูลเพื่อเช่าที่ราชพัสดุตามกฎหมายกระทรวงการเจ้าหน้าที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2564 2) พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.2562 ประกอบพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ให้อำนาจแก่ส่วนราชการรวมถึงกรมธนารักษ์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติราชการได้ จึงสามารถปรับเปลี่ยนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุ เพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นแบบดิจิทัลได้ 3) แนวทางการปรับเปลี่ยนกระบวนการดังกล่าว กรมธนารักษ์สามารถสำรวจความสามารถ ความพร้อมภายในหน่วยงานว่าอยู่ในระดับใดตามแนวทางวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หากยังไม่มีความพร้อมก็สามารถใช้บริการจากแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางที่มีอยู่ เช่น ระบบการให้บริการภาครัฐแก่นิติบุคคลแบบเบ็ดเสร็จทางอิเล็กทรอนิกส์หรือพอร์ทัลกลางเพื่อประชาชนหรือแอปพลิเคชัน “ทางรัฐ” ได้ โดยจะต้องดำเนินการตามกฎหมายด้วยการจัดทำประกาศกรมธนารักษ์เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยกำหนดให้กระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการ เชิงธุรกิจให้ดำเนินการด้วยรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือรูปแบบดิจิทัลได้และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

คำสำคัญ: ที่ราชพัสดุ; สวัสดิการเชิงธุรกิจ; รูปแบบดิจิทัล

Abstract

The objective of this research is to: 1) study the process of leasing from the Royal Thai Treasury to provide business welfare benefits, 2) study the relevant laws regarding the transformation of the leasing process from the Royal Thai Treasury to provide digital business welfare benefits, and 3) propose guidelines for developing the leasing process from the Royal Thai Treasury to provide digital business welfare benefits. Qualitative synthesis and analysis methods will be employed, utilizing research from documents, primary laws, subsidiary laws, relevant regulations, and for reliability, the analysis results will be reviewed and opinions sought from experts through expert interviews. Based on the study findings, 1) the leasing of Royal Thai Treasury properties for business welfare benefits complies with the regulations of the Office of the Prime Minister on government welfare management within government agencies in 2004, which exempts the need for auctioning for leasing Royal Thai Treasury properties according to the Ministry of Procurement's Benefit Acquisition Regulations, 2021. 2) The Royal Decree on the Administration and Provision of State Services through Digital Systems, 2019, and the Royal Decree on Electronic Government Operations, 2022, empower government agencies, including the Treasury Department, to modify operational formats, allowing the digital transformation of leasing processes from the Royal Thai Treasury for business welfare benefits. 3) The Treasury Department's guidelines for adapting these processes enable an evaluation of capabilities and readiness within departments to align with electronic methods. If readiness is lacking, digital central platforms such as the government's public-private e-services system or the "Government Portal for Citizens" app can be utilized, compliant with laws under the Treasury Department's announcement to align with the aforementioned Royal Decree. This allows the leasing process from the Royal Thai Treasury for business welfare benefits to be conducted in electronic or digital formats and in compliance with the law.

Keywords: Ratchaphatsadu land; Business welfare; Digital format

1. บทนำ

ประเทศไทยกำลังก้าวไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital government) ภายใต้ วิสัยทัศน์ “บริการภาครัฐ สะดวก โปร่งใส ทันสมัย ตอบโจทย์ประชาชน” ตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2570 เพื่อมุ่งเน้นการบริหารงานภาครัฐและจัดทำบริการสาธารณะให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล การบูรณาการข้อมูลภาครัฐให้มีการทำงานที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างปลอดภัยและมีธรรมาภิบาล (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), 2566) โดยนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐ การบริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ราชการ แอปพลิเคชันมือถือ หรือระบบอื่น ๆ ที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและใช้บริการของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกสบายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

กรมธนารักษ์ในฐานะหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง ซึ่งมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการปกครอง ดูแลบำรุงรักษาและพัฒนาที่ราชพัสดุให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและก่อให้เกิดรายได้ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ สามารถนำที่ราชพัสดุ ไปจัดหาประโยชน์ด้วยการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุได้ ปัจจุบันที่ราชพัสดุโดยส่วนใหญ่ ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในทางราชการเพื่อเป็นสถานที่ตั้งของส่วนราชการต่าง ๆ (กรมธนารักษ์, 2561) ส่วนราชการเหล่านี้สามารถใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุได้โดยไม่ต้องเช่า เนื่องจากเป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางราชการ ไม่สามารถจัดหาประโยชน์จากที่ราชพัสดุได้ หากแต่เมื่อส่วนราชการใด มีความประสงค์จะนำที่ราชพัสดุที่เป็นที่ดินหรืออาคารของส่วนราชการมาจัดหาประโยชน์ จัดตั้งร้านค้าสวัสดิการ เพื่อ

ให้บริการแก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่และบุคคลทั่วไป จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. 2547 ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการให้เป็นผู้ดำเนินการยื่นขอเช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันการดำเนินการขอเช่าที่ราชพัสดุเป็นไปในรูปแบบเดิม คือ ยื่นขอเช่าด้วยเอกสารเป็นหลัก จัดส่งหนังสือคำร้องขอเช่าที่ราชพัสดุต่อกรมธนารักษ์แล้วจึงจะเข้าสู่การพิจารณาการจัดให้เช่า เมื่อได้รับการพิจารณาอนุญาตให้เช่าที่ราชพัสดุแล้วจะต้องเดินทางมายังสำนักงานธนารักษ์พื้นที่เพื่อจัดทำสัญญาเช่า รับรองเอกสารต่าง ๆ และจ่ายชำระค่าเช่าที่ราชพัสดุ จากขั้นตอนการปฏิบัติในข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า มีระยะเวลาการดำเนินการรับ-ส่งหนังสือ และการพิจารณาค่อนข้างนาน ยังไม่ถือว่าเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง การเดินทางมาเพื่อจัดส่งหนังสืออันเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายแก่ประชาชน ไม่สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การทำงานของรัฐบาลที่มีความพยายามจะทำให้ประเทศไทยและภาคธุรกิจก้าวไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาระบบการดังกล่าวว่า ตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2570 กับการก้าวไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล มีแนวคิด แนวปฏิบัติ ข้อกฎหมายใด สามารถพัฒนาระบบการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นแบบดิจิทัลได้ เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัยและตอบโจทย์การใช้ชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน และนำเสนอแนวทางในการปรับเปลี่ยนกระบวนการดังกล่าวให้เป็นแบบดิจิทัลต่อไป โดยข้อจำกัดของการศึกษา การพัฒนาระบบการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุ เพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นแบบดิจิทัล ยังไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความคาดหวังว่า ข้อเสนอแนะของงานวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนาระบบการดังกล่าวให้เป็นแบบดิจิทัลได้และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในด้านการบริการอื่น ๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ
2. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุ เพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุ เพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นแบบดิจิทัล

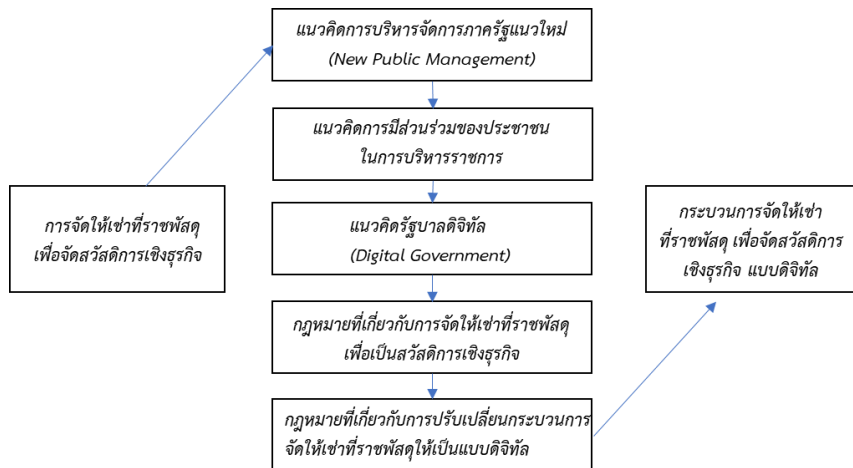
3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้ 1. รวบรวมข้อมูล ทบทวนข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย พระราชบัญญัติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ กฎหมายที่ราชพัสดุ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการในรูปแบบดิจิทัล รายงานการวิจัย บทความ วารสาร เอกสาร จากอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ และเพื่อให้การศึกษาเกิดความน่าเชื่อถือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำไปตรวจสอบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ธนารักษ์พื้นที่และเจ้าหน้าที่จัดผลประโยชน์ของกรมธนารักษ์ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกจากผู้ที่เป็นผู้นำองค์กร ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการที่ราชพัสดุราชพัสดุและผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานทางด้านที่ราชพัสดุ มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ราชพัสดุ จากนั้น นำความคิดเห็น

และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและจัดทำเป็นสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะของงานวิจัย

4. กรอบการศึกษาวิจัย

5. การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย รวมทั้งข้อกฎหมาย ระเบียบ แนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management หรือ NPM) ถือเป็นการบริหารจัดการที่ภาครัฐแบบใหม่ที่ถูกนำมาใช้บริหารจัดการตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 ถูกนำมาใช้กับการบริหารงานภาครัฐได้เป็นอย่างดี เป็นหลักการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบันโดยเป็นการบริหารที่มุ่งเน้นการบริหารงานโดยเน้นวัตถุประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ ผลผลิต ความคุ้มค่าของเงิน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ โดยการนำเอาการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่มาจัดการและมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการของประชาชน การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่จึงเป็นกระบวนทัศน์ (Paradigm) ของการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปและปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยด้วย (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2553)

2. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) เป็นการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อก้าวไปสู่ระบบราชการที่มีการเปิดเผยข้อมูล สุจริต โปร่งใส เที่ยงธรรม เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งประโยชน์ของประชาชน โดยที่การดำเนินการดังกล่าวนี้หน่วยงานภาครัฐจะต้องมีกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง สร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงการบริการ (Accessibility) มีการติดต่อสื่อสารสองทางกับประชาชน (Dialogue) ทั้งทางการและไม่เป็นทางการ มีการนำเอาความเห็นของประชาชนมาประกอบเพื่อการตัดสินใจ มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นประชาชนอย่างทันทั่วทั้งที่ โปร่งใส จริงใจและถูกต้อง

อรพินท์ สฟโชคชัย (2551) ได้ให้ความหมาย การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ว่าหมายถึง การจัดระบบบริหารราชการโดยมีขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงาน มีโครงสร้างการตัดสินใจการบริหารราชการให้

ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทกับพันธกิจขององค์กรรัฐ เป็นรูปแบบการบริหารราชการที่ให้องค์กรภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดเผย โปร่งใส เปิดกว้าง พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

3. แนวคิดรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government)

การพัฒนาเพื่อก้าวไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลของภาครัฐในปัจจุบัน จะต้องขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องปรับรูปแบบการทำงานของภาครัฐทุกภาคส่วนให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและเอกชนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดด้วยวิธีการทางดิจิทัล สำหรับการเปลี่ยนผ่านภาครัฐเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) คือ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารงานภาครัฐ โดยมีการบริหารจัดการ การบูรณาการข้อมูลและการทำงานของภาครัฐให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคง ปลอดภัย และมีธรรมาภิบาล เพื่อเป้าประสงค์ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของภาครัฐและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ม.ป.ป.)

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (2566) ได้ให้ความหมาย “รัฐบาลดิจิทัล” ว่าหมายถึง การนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐและให้บริการสาธารณะ โดยมีการบริหารจัดการ บูรณาการข้อมูลของภาครัฐให้สอดคล้องกันอย่างมั่นคง ปลอดภัย มีธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานพร้อมอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน มีการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุให้เป็นรูปแบบดิจิทัล

1) พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัตินี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่จะก่อให้เกิดการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (แผนระดับชาติ) โดยเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2562 พระราชบัญญัตินี้ได้ถูกประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม 2562 เป็นต้นไป ก่อให้เกิด การจัดตั้งสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมาย ทำให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการจัดทำข้อมูลและบริการในรูปแบบดิจิทัล Digitization ให้มีการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล Open Government Data ให้หน่วยงานของรัฐสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลเชื่อมโยงระหว่างกัน Integration ได้ เกิดศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลเชื่อมโยงบริการดิจิทัลแบบเบ็ดเสร็จ โดยในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ภาครัฐจะต้องมีการบริหารงานและการบริการสาธารณะให้เป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพในการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐจะต้องจัดให้มีการบริหารงานในรูปแบบและช่องทางดิจิทัล มีการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงและปลอดภัยมีธรรมาภิบาล

2) พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 พระราชบัญญัตินี้เป็นการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศในด้านการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล โดยกำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านกฎหมาย ข้อจำกัด กฎและระเบียบต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานที่ยังคงมีข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย และเพื่อให้ประชาชนสามารถติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐได้สะดวกยิ่งขึ้น เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด 16 การปฏิรูปประเทศมาตรา 288 ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (1) “บัญญัติให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน” จึงควรมีกฎหมายกลางว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมให้การทำงานและการให้บริการของภาครัฐสามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักได้ ซึ่งก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว

6. ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ กฎหมายที่ราชพัสดุ กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการในรูปแบบดิจิทัล พร้อมสอบถามความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. กระบวนการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ

การดำเนินการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจของกรมธนารักษ์จะจัดให้เข้าได้ก็ต่อเมื่อส่วนราชการที่มีที่ตั้งอยู่บนที่ราชพัสดุ มีความประสงค์จะจัดสวัสดิการ โดยเมื่อส่วนราชการมีความประสงค์จัดสวัสดิการก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. 2547 ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการมาเป็นคณะทำงานดูแล จัดสรรบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการ และคณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการก็ต้องเป็นผู้ดำเนินการยื่นขอเช่าที่ราชพัสดุต่อกรมธนารักษ์ เนื่องจากที่ราชพัสดุมีไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในทางราชการเท่านั้น แต่หากกรมธนารักษ์เห็นว่า ที่ราชพัสดุไม่ได้ใช้ประโยชน์ในทางราชการ ก็สามารถนำมาจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุได้ ด้วยการจัดทำสัญญาเช่า เช่นเดียวกันกับกรณีการจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ หากส่วนราชการมีความประสงค์จะจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ ก็สามารถเริ่มโครงการและจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการเพื่อดำเนินโครงการต่าง ๆ บริหารจัดการกองทุนสวัสดิการ และเป็นผู้ยื่นขอเช่าที่ราชพัสดุต่อกรมธนารักษ์

การจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. และดำเนินการตามนัยหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1012.7/15 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2549 เรื่อง การชักชวนความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ ซึ่งกำหนดให้การจัดให้เข้าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ ผู้มีอำนาจจัดให้เช่า (กรมธนารักษ์) จะต้องดำเนินการจัดให้คณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการเช่าที่ราชพัสดุ โดยไม่ต้องประมูล เป็นไปตามนัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. 2547 ข้อ 9 (9) กฎกระทรวงการจัดหาประโยชน์ที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2564 ข้อ 16 (5) และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการคัดเลือกเอกชนเพื่อจัดหาประโยชน์ที่ราชพัสดุที่มีราคาไม่เกินห้าร้อยล้านบาท พ.ศ. 2566 โดยคณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการสามารถจัดทำสัญญาเช่าสวัสดิการเชิงธุรกิจกับกรมธนารักษ์โดยตรง การดำเนินการจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจเป็นไปเพื่อให้มีการจัดสวัสดิการอันมีความมุ่งหมายให้เกิดประสิทธิผลของการทำงานที่ดีขึ้น สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551) ได้กล่าวถึงเรื่องความสำคัญของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานว่า ผู้ที่มีขวัญกำลังใจดี มักเป็นผู้ที่มีความสามารถ ทำงานได้ตามความมุ่งหมายของการจัดการและสร้างผลงานให้มีคุณภาพแก่หน่วยงาน การจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ โดยดำเนินการตามระเบียบดังกล่าวก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่มีกองทุนสวัสดิการเพื่อนำมาช่วยเหลือข้าราชการ เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน

การจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ มี 2 รูปแบบ คือ การจัดสวัสดิการภายใน ส่วนราชการและสวัสดิการเชิงธุรกิจ สำหรับการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการไม่จำเป็นจะต้องเช่าที่ราชพัสดุ เนื่องจากเป็นกิจการที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะ ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ของส่วนราชการ แต่สำหรับสวัสดิการเชิงธุรกิจจะเป็นลักษณะกิจกรรม กิจการ ซึ่งเป็นไปในทางการค้ากับบุคคลทั่วไป รวมถึงข้าราชการเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานนั้นด้วย ส่วนราชการสามารถกำหนดริเริ่มให้มีการจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจได้ จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมหรือกิจการใดจะกำหนดให้เป็นสวัสดิการภายในส่วนราชการหรือสวัสดิการเชิงธุรกิจได้นั้นให้พิจารณาว่า กิจกรรมหรือกิจการนั้น มุ่งให้บริการแก่บุคคลใดเป็นหลัก

หากมุ่งให้บริการแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่เป็นหลัก ถือว่าเป็นการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ แต่หากมีวัตถุประสงค์มุ่งให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเป็นหลัก ก็จัดได้ว่าเป็นการจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2551) ซึ่งการจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจนี้ นอกจากจะดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. 2547 แล้ว จะต้องพิจารณาด้วยว่า บริเวณที่ดินหรืออาคารที่นำมาจัดตั้งร้านค้าสวัสดิการเป็นที่ดินหรืออาคารที่เป็น ที่ราชพัสดุหรือไม่ หากเป็นที่ราชพัสดุก็น่าจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ราชพัสดุด้วย

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุเกี่ยวกับขั้นตอนปฏิบัติ รูปแบบการดำเนินการ สรุปความได้ว่า การจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจโดยทั่วไปจะเป็นการจัดทำเป็นหนังสือเพื่อแจ้งความประสงค์ระหว่างหน่วยงาน เมื่อได้รวบรวมเอกสารครบถ้วนและมีการตรวจสอบพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์แล้ว ทางกรมธนารักษ์ก็จะดำเนินการจัดให้คณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการเช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ ขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าวเป็นการจัดทำเป็นหนังสือไปมาระหว่างหน่วยงาน และการอนุญาตจัดให้เช่าที่ราชพัสดุก็น่าจะแจ้งให้คณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการมาติดต่อชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และรับทราบเงื่อนไขในการจัดให้เช่า ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ นี้ อาจมีระยะเวลาการดำเนินการค่อนข้างนาน เพราะยังคั้งมีการจัดส่งหนังสือในรูปแบบเอกสาร เป็นหลัก (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2567, ผู้เชี่ยวชาญด้านที่ราชพัสดุ)

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ

การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นรูปแบบดิจิทัล มีพระราชบัญญัติที่มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของส่วนราชการให้เป็นรูปแบบดิจิทัลได้ รวมถึงกรมธนารักษ์ผู้ดูแลจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุ สามารถนำไปปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้เป็นรูปแบบดิจิทัลได้ มีพระราชบัญญัติที่สำคัญ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติการปฏิปัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ซึ่งพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ถือได้ว่าเป็นพระราชบัญญัติที่ก่อให้เกิดการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (แผนระดับชาติ) ทำให้มีคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ให้มีสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) สนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ให้มีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐเป็นกรอบในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำข้อมูลและบริการในรูปแบบดิจิทัล Digitization ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล Open Government Data ให้หน่วยงานของรัฐแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน Integration และมีศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางสนับสนุนการเชื่อมโยงบริการดิจิทัลให้เกิดบริการสาธารณะแบบเบ็ดเสร็จ มีข้อกำหนดต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามกฎหมายและนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

นอกจากนี้ ยังมีพระราชบัญญัติการปฏิปัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 เป็นพระราชบัญญัติที่ถูกนำมาแก้ไขปัญหาด้านกฎหมาย ข้อจำกัด กฎและระเบียบของหน่วยงานที่มีข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย ถือเป็นกฎหมายกลาง ที่ส่งเสริมให้การทำงาน การให้บริการของภาครัฐสามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักได้ เช่นเดียวกันก็ทำให้กรมธนารักษ์สามารถใช้ข้อกำหนดทางกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นรูปแบบดิจิทัลได้ด้วย พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดการดำเนินการทางอิเล็กทรอนิกส์ ก่อให้เกิดการให้บริการการติดต่อราชการของประชาชน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการขอรับใบอนุญาต อนุมัติ จดทะเบียน ขึ้นทะเบียน

หรือขอให้ดำเนินการใด ๆ จากหน่วยงานของรัฐ โดยผ่านการดำเนินการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลได้ ทำให้ประชาชนสามารถ ยื่นเรื่องที่ต้องการขอผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์และไม่ต้องลงนามในสำเนาเอกสาร และให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีระบบการยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งต้องมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของบัตรประชาชนกับนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลางผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์และให้แจ้งผลแก่ประชาชนทราบ เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ประชาชนได้ยื่นและดำเนินการผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมายและสามารถใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีได้ อีกทั้งพระราชบัญญัตินี้ก็ยังกำหนดให้การติดต่อหรือส่งเรื่องถึงกันในระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อดำเนินการใด ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์แล้ว หากต้องมีการชำระเงินก็สามารถให้ประชาชนชำระผ่านระบบ e-Payment ได้ ซึ่งข้อกำหนดต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลให้การดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ สามารถดำเนินการด้วยรูปแบบดิจิทัลได้ โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทางดิจิทัลก็ถือว่าชอบด้วยกฎหมายด้วยเช่นเดียวกัน และตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2566 ได้ให้ความเห็นชอบแนวทางวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ให้หน่วยงานของรัฐนำงานบริการมาให้บริการบนแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง (Biz Portal และ Citizen Portal) และให้หน่วยงานที่ยังไม่มีช่องทางการให้บริการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ นำงานบริการมาพัฒนาบนแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางดังกล่าวเป็นทางเลือกแรกและให้หน่วยงานที่มีงานบริการที่พัฒนาเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แล้วนำงานบริการมาเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง เพื่อให้งานบริการของรัฐอยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์โดยเร็ว

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็นการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุให้เป็นรูปแบบดิจิทัลมีความเป็นไปได้ หรือไม่ อย่างไรนั้น สรุปใจความได้ว่า กรมธนารักษ์สามารถกระทำได้ ด้วยการออกประกาศและคำสั่งเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ให้การจัดให้เข้าที่ราชพัสดุแก่ผู้เช่ารายใหม่ที่ได้รับยกเว้น การประมูล รวมทั้งให้คณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการให้สามารถดำเนินการทางดิจิทัล หรือตามประกาศกำหนดช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของกรมธนารักษ์เพื่อให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ จะได้เป็นการปฏิบัติงานโดยชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ว่าเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อเน้นให้ส่วนราชการจะต้องปรับตัวและพัฒนากระบวนการทำงานให้เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติราชการ หากกรมธนารักษ์มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ก็จะสามารถยึดถือตามแนวทางข้อกำหนดในพระราชบัญญัตินี้เพื่อนำไปออกคำสั่ง สั่งการ กำหนดรูปแบบการบริการประชาชน ทั้งการยื่นขออนุญาต การติดต่อประสานงาน การขออนุญาตในเรื่องต่าง ๆ ผ่านช่องทางดิจิทัลได้ และเพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายด้วย (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2567, ผู้เชี่ยวชาญด้านจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุ)

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุ เพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นแบบดิจิทัล

เมื่อมีข้อกฎหมายให้การรองรับการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นรูปแบบดิจิทัลแล้ว กรมธนารักษ์ก็สามารถสำรวจความสามารถและความพร้อมภายในหน่วยงาน ว่าอยู่ใน

ระดับใดตามแนวทางวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ สำนวณความสามารถทางดิจิทัลของหน่วยงานภายในกรมธนารักษ์ และสำนวนสามารถในการดำเนินการจัดทำบริการในรูปแบบ Web Application หรือ Mobile Application หากกรมธนารักษ์ยังไม่มีความพร้อมก็สามารถใช้บริการจากแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางที่มีอยู่ เช่น ระบบการให้บริการภาครัฐแก่นิติบุคคลแบบเบ็ดเสร็จทางอิเล็กทรอนิกส์ (Biz Portal) หรือพอร์ทัลกลางเพื่อประชาชน (Citizen Portal) หรือแอปพลิเคชันทางรัฐที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ได้เปิดให้บริการตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 เพื่ออำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่ยังไม่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีให้สามารถขอเข้าร่วมโครงการได้

การปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นรูปแบบดิจิทัลจะต้องดำเนินการตามกฎหมายด้วยการจัดทำประกาศกรมธนารักษ์ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติดังกล่าว ด้วยการออกประกาศกำหนดช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับติดต่อกรมธนารักษ์ พ.ศ. 2566 โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 เพื่อกำหนดให้กระบวนการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ สามารถดำเนินการด้วยรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือทางดิจิทัลให้ กระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นและเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1) กรมธนารักษ์ จะต้องสำรวจความพร้อมภายในหน่วยงานว่า สามารถดำเนินการปรับปรุงและจัดทำ การให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลได้ในระดับใดบ้าง เช่น อีเมล Web Application หรือ Mobile Application ได้หรือไม่ หากกรมธนารักษ์ยังไม่มีความพร้อม สามารถขอใช้บริการจากแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางจากสำนักงานพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล เพื่อขอใช้ระบบการให้บริการภาครัฐแก่นิติบุคคลแบบเบ็ดเสร็จทางอิเล็กทรอนิกส์ (Biz Portal) หรือ พอร์ทัลกลางเพื่อ ประชาชน (Citizen Portal) หรือ แอปพลิเคชันทางรัฐ เพื่อให้บริการประชาชน

2) กรมธนารักษ์จะต้องดำเนินการจัดทำประกาศ กำหนดช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับติดต่อกรม ธนาารักษ์ เพื่อกำหนดให้กระบวนการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ สามารถดำเนินการด้วยรูปแบบ อิเล็กทรอนิกส์หรือทางดิจิทัลที่กรมธนารักษ์จัดให้มีได้ และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และจัดทำคำสั่งกรมธนารักษ์ เพื่อกำหนดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ให้การปฏิบัติหน้าที่โดยวิธีการทางเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

3) จัดทำแบบฟอร์มในการยื่นคำร้องขอเข้าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ ให้สามารถยื่นคำขอผ่านทาง เว็บไซต์ <https://smart-pay.treasury.go.th> และยื่นคำร้องผ่านแอปพลิเคชัน TRD Smart Pay ที่กรมธนารักษ์มี ระบบปฏิบัติการรองรับอยู่ได้

ซึ่งจากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญในเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับ ข้อเสนอแนะในการจัดทำสำนวนความพร้อม และจัดทำประกาศ กำหนดช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับติดต่อ กรมธนารักษ์ เพื่อให้กระบวนการต่าง ๆ ที่ต้องการปรับเปลี่ยนให้เป็นแบบดิจิทัลเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวด้วย (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2567, ผู้เชี่ยวชาญด้านจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุ)

7. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดให้เข้าที่ราชพัสดุเพื่อ จัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นแบบดิจิทัล มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การดำเนินการของกรมธนารักษ์ในการจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุเป็นอำนาจหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2562 มาตรา 24 ที่ได้ให้อำนาจกรมธนารักษ์เพื่อจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุที่ มิได้ใช้ประโยชน์ในทางราชการ โดยการดำเนินการจัดให้คณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการเข้าที่ราช

พัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจถือว่าคณะกรรมการสวัสดิการเป็นตัวแทนในนามเอกชน ในฐานะผู้เช่า ทำสัญญาเช่ากับกรมธนารักษ์ ผู้ให้เช่า โดยมีข้อตกลงในเงื่อนไขสัญญาเช่าร่วมกัน บังคับกันด้วยสัญญาเช่าโดยมีผลทางกฎหมาย ซึ่งการจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิการภายในส่วนราชการนั้นเกิดขึ้นจากความต้องการของรัฐที่ต้องการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานให้มีสวัสดิการที่ดีพอต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานว่า ผู้ที่มีขวัญกำลังใจดี มักเป็นผู้ที่มีความสามารถและทำงานได้ตามความมุ่งหมายของการจัดการ สร้างผลงานให้มีคุณภาพแก่หน่วยงาน ซึ่งการจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ให้มีกองทุนสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือข้าราชการ เจ้าหน้าที่เมื่อผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจที่ดี ก็อาจเป็นไปได้ว่า จะมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้นด้วย

2. การปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจให้เป็นแบบดิจิทัล สามารถดำเนินการตามกฎหมายที่ได้ให้อำนาจส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลได้ ซึ่งกฎหมายที่ได้ให้อำนาจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการเพื่อให้เป็นแบบดิจิทัลนั้น มี 2 พระราชบัญญัติที่สำคัญ คือพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ที่ทางภาครัฐออกพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อให้อำนาจแก่หน่วยงานราชการในการดำเนินการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติราชการ จากเดิมจะต้องอิงเอกสารหลักฐานในรูปแบบกระดาษ แต่เมื่อโลกก้าวไปสู่เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น ภาครัฐก็ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้พัฒนาตามไปด้วย ด้วยการออกกฎหมายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ส่วนราชการที่มีกฎหมายจำกัดอำนาจในการดำเนินการ สามารถปรับเปลี่ยนเข้าสู่กระบวนการทางดิจิทัลได้โดยมีกฎหมายรองรับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในประสบผลสำเร็จ รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด NPM ที่เป็นการปรับเปลี่ยนระบบราชการจากเดิมไปสู่การบริหารแบบใหม่ ที่เน้นผลสำเร็จ สร้างความรับผิดชอบ มีการใช้เทคนิคและวิธีการของเอกชนมาปรับปรุงและใช้ปฏิบัติในการทำงานของภาครัฐมีการเปลี่ยนวิธีปฏิบัติ วิธีการทำงาน มีการปรับโครงสร้างและระบบการทำงานของทางราชการให้มีความคล่องตัว ยืดหยุ่น และเพื่อการทำงานที่สะดวกรวดเร็วมีประสิทธิภาพ (ฉัตรชัย นาถาพลอย, 2563)

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษากระบวนการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจพบว่า

1. ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ส่วนราชการมีองค์กรหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดสรรจัดสวัสดิการแก่ข้าราชการขึ้นได้ เพื่อให้บริหารจัดการกิจการ กิจกรรมต่าง ๆ แล้วนำมาเป็นสวัสดิการแก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ด้วยการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. 2547 และนอกจากจะต้องปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวแล้ว จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่ราชพัสดุเพื่อดำเนินการขอเช่าที่ราชพัสดุด้วย

2. การจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการและการจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ ในการพิจารณาว่าเป็นการจัดสวัสดิการแบบใด มีข้อค้นพบว่า จะต้องพิจารณาการให้บริการแก่ผู้ใดเป็นหลัก หากกิจการที่ได้จัดทำขึ้นให้บริการแก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่เป็นหลักแล้วให้ถือเป็นการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ แต่หากให้บริการแก่บุคคลภายนอกเป็นหลักและสภาพพื้นที่ติดถนนสาธารณะที่เอื้อต่อการให้บริการแก่บุคคลภายนอก ให้ถือเป็นการจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ

9. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้กรมธนารักษ์หรือส่วนราชการอื่นนำไปเป็นแนวทางเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้เป็นแบบดิจิทัลได้ครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ราชการเพื่อการให้บริการประชาชนและนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ดังนี้

1) กรมธนารักษ์ควรทำการศึกษาและส่งเสริมด้านทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคสมัยที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นหลักและเน้นความรวดเร็วในการบริการ เพื่อให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้และความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจนเกิดความเชี่ยวชาญทางดิจิทัล

2) ควรมีการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปสู่การทำงานแบบดิจิทัล เช่น ให้ประชาชนสามารถติดต่อทำธุรกรรมหรือรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐโดยไม่ต้องใช้สำเนาบัตรประชาชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว

3) ควรศึกษาความต้องการของประชาชนผู้รับบริการก่อน เพื่อนำมาพัฒนาการให้บริการทางดิจิทัลเพื่อให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้รับบริการให้มากที่สุด

4) ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำนโยบายดิจิทัลไปปฏิบัติในแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้ทราบว่าผู้ปฏิบัติงาน ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอุปสรรค ปัญหา อย่างไรบ้างกับการนำนโยบายดิจิทัลมาใช้ภายในหน่วยงาน เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการพัฒนาต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

กรมธนารักษ์. (2561). ประวัติความเป็นมาและข้อมูลทั่วไป. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2567, จาก

<https://www.treasury.go.th/th/at-the-palace-history>

ฉัตรชัย นาถำพลอย. (2563). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ NEW PUBLIC SECTOR MANAGEMENT.

วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ, 2(2), 461-463.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2553). แนวทางการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์สมัยใหม่ เอกสารการสอนชุดวิชาขอบข่าย

การศึกษาและวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์ดี.

ปัญญา จันสกุล. (2559). การก้าวไปสู่รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government). ภาษฎีกาสาร, 11(4), 19.

ราชกิจจานุเบกษา. (2565). พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2565, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/A/063/T0001.PDF>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (ม.ป.ป.). แนวทางปฏิบัติที่ดีของประเทศสิงคโปร์สู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2567, จาก <https://www.opdc.go.th/content/NzM0NA>

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2551). สรุปการเสวนาในหัวข้อ การจัดสวัสดิการเชิงธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.welfarepolice.com/newweb/>

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2566). การบูรณาการข้อมูลภาครัฐ. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2015/10/file_a10cdc2d80f3eef296268a64fd3222dd.pdf

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2566). แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.
2566 - 2570.

อรพินท์ สฟโชคชัย. (2551). หลักสำคัญในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม Participatory Governance
Principle. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).